

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیأت وزیران

بسمه تعالی
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
وزارت کشور - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت امور خارجه

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۳/۲/۲۱ به پیشنهاد وزارتخانه‌های دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، کشور و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تایید ستاد کل نیروهای مسلح و به استناد تبصره (۱) ماده (۳۹) اصلاحی قانون خدمت وظیفه عمومی - مصوب ۱۳۹۰ - آیین‌نامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه معاینه و معافیت پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی

- ماده ۱-** در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار می‌روند:
- الف - قانون:** قانون خدمت وظیفه عمومی - مصوب ۱۳۶۳ - و اصلاحات بعدی آن.
- ب - نیروی انتظامی:** نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.
- پ - نیروهای مسلح:** ستاد کل نیروهای مسلح، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان‌های تابع و وابسته به آنها.
- ت - وزارت:** وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
- ث - سازمان:** سازمان وظیفه عمومی نیروی انتظامی و رده‌های هم‌نام در استان‌ها.
- ج - شورای شهرستان:** شورای پزشکی سازمان در شهرستان‌ها، موضوع تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۴۱) قانون.
- چ - شورای استان:** شورای عالی پزشکی سازمان در استان‌ها، موضوع ماده (۴۲) مکرر قانون.



جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیأت وزیران

ح - شورای سازمان: شورای عالی پزشکی موضوع ماده (۴۳) قانون.

خ - شوراها: شورای شهرستان، شورای استان و شورای سازمان.

د - شورای نیرو: شورای پزشکی بیمارستان‌های نیروهای مسلح موضوع ماده (۴۲) قانون.

ذ - شورای پزشکی: شورای شهرستان یا شورای نیرو حسب مورد.

ر - مشمولان: کسانی که در شمول قانون قرار دارند از جمله کارکنان وظیفه.

تبصره - سایر اصطلاحات به کاررفته در این آیین نامه، مبتنی بر معانی و تعاریف به کارگرفته شده در قانون و آیین نامه اجرایی آن می باشد.

ماده ۲- مشمولان از نظر توان و سلامتی جسمی و روانی در چهار دسته زیر قرار می گیرند:

الف - دسته یکم: کسانی که از لحاظ جسمی و روانی، سالم بوده و قادر به انجام خدمت دوره ضرورت هستند.

ب - دسته دوم: کسانی که دچار بیماری یا نقص عضو یا اختلال روانی جزئی هستند و اگرچه به دلیل عدم برخورداری از سلامتی کامل، توان انجام امور رزمی را ندارند ولی به تناسب نوع بیماری یا نقص عضو و با لحاظ میزان تحصیلاتشان، قادر به انجام خدمت دوره ضرورت در امور غیررزمی هستند و به عنوان مشمولان معاف از رزم شناخته می شوند.

ج - دسته سوم: کسانی که دچار عدم رشد یا بیماری های جسمی یا روانی درمان پذیر هستند و به دلیل اینکه باید برای بازیابی سلامت، تحت درمان و معالجات لازم قرار گیرند، در مدتی که براساس ضوابط موضوع این آیین نامه و پیوست آن تعیین می گردد، قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نیستند و در مدت مذکور، به عنوان مشمولان معاف موقت پزشکی شناخته می شوند.

د - دسته چهارم: کسانی که دچار بیماری یا نقص عضو یا اختلال روانی غیر قابل درمان هستند و به طور دائم، قادر به انجام خدمت دوره ضرورت در امور رزمی یا غیررزمی نیستند و آن دسته از مشمولان معاف موقت پزشکی که بارعایت ترتیبات مقرر در ماده (۴۰) قانون و ماده (۲۵) این آیین نامه، نیاز به معالجات طولانی مدت (بیش از دو سال) دارند و به عنوان مشمولان معاف دائم پزشکی شناخته می شوند.



جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیأت وزیران

تبصره - با توجه به ضوابط این ماده، مشمولان دچار بیماری‌ها، عدم رشد‌ها و نقص عضوهای به شرح فهرست پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت است، حسب میزان تحصیلاتشان، در دسته تعیین شده مربوط قرار می‌گیرند.

ماده ۳- مشمولان به هنگام معرفی برای اعزام به خدمت، باید از نظر سلامت جسمی و روانی توسط یک پزشک که در این آیین‌نامه پزشک اول نامیده می‌شود، به شرح مواد این آیین‌نامه مورد معاینه قرار گیرند.

ماده ۴- پزشک اول، یک نفر از پزشکان نیروهای مسلح می‌باشد و در صورت نبودن، از پزشکان غیرنظامی متعهد که صلاحیت آنان به وسیله نیروی انتظامی تأیید شده باشد، استفاده خواهد شد.

ماده ۵- پزشک اول، وضعیت جسمی و روانی مشمولان را با لحاظ ماده (۲) این آیین‌نامه، مورد معاینه قرار داده و نتیجه را در برگه معاینه اولیه که توسط سازمان تهیه می‌شود، درج و مهر و امضا می‌نماید.

ماده ۶- در صورتی که پزشک اول، مشمول را جزء دسته یکم موضوع ماده (۲) تشخیص دهد و وی به این تشخیص، اعتراض داشته باشد یا مشمول را جزء دسته‌های دوم تا چهارم تشخیص دهد، موضوع برای اظهار نظر به شورای شهرستان احاله خواهد شد.

ماده ۷- شورای شهرستان از سه نفر پزشک نیروهای مسلح تشکیل می‌گردد و رأی اکثریت آنان ملاک عمل است.

تبصره ۱- در صورتی که تأمین پزشکان مورد نیاز از نیروهای مسلح امکان‌پذیر نباشد، نیروی انتظامی از پزشکان غیرنظامی مورد تأیید، در شورای شهرستان استفاده خواهد کرد.

تبصره ۲- چنانچه یکی از اعضای شورای شهرستان، مشمولی را به عنوان پزشک اول مورد معاینه قرار داده باشد، مجاز به اظهار نظر درباره همان مشمول، در شورای شهرستان نمی‌باشد.

ماده ۸- شورای شهرستان، مشمولان موضوع ماده (۶) این آیین‌نامه را به صورت بالینی مورد معاینه قرار داده و چنانچه بیماری یا نقص عضو آنان مشهود باشد یا به نحوی برای اعضای شورای شهرستان محرز باشد، براساس مفاد این آیین‌نامه و پیوست آن، درباره معافیت پزشکی مشمولان،



جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیأت وزیران

اظهار نظر می نماید و در غیر این صورت، پس از انجام معاینه تخصصی در نزدیک ترین بیمارستان نیروهای مسلح یا مرکز مجهز وزارت و اخذ نظر پزشک متخصص، اظهار نظر خواهد نمود.

تبصره- نظرات تخصصی موضوع این ماده، جنبه مشورتی داشته و شورای شهرستان الزامی به پذیرش آنها ندارد.

ماده ۹- چنانچه پس از معاینه مشمول در شورای شهرستان و قبل از اعزام به خدمت، تغییری در وضع جسمی یا روانی وی حاصل شده و بیماری جدیدی به وجود آید یا بیماری قبلی تشدید شود که به تشخیص سازمان و با کسب نظر مشورتی پزشک معتمد، قادر به انجام خدمت نباشد، مشمول مجدداً در شورای شهرستان مربوط مورد معاینه قرار گرفته و نظر اخیر شورای یادشده ملاک عمل می باشد.

ماده ۱۰- رسیدگی به تقاضای معافیت پزشکی مشمولانی که برابر قانون و آیین نامه اجرایی مربوط، به تحصیل اشتغال داشته و از معافیت تحصیلی استفاده می نمایند، پس از فراغت از تحصیل یا ترک تحصیل یا اخراج به عمل خواهد آمد، مگر درخصوص نقص عضو یا بیماری هایی که براساس ضوابط این آیین نامه و پیوست آن، مقطع تحصیلی در آن اثر نداشته باشد.

ماده ۱۱- مشمولان مقیم خارج از کشور که درخواست رسیدگی به وضعیت معافیت پزشکی دارند، از طریق نمایندگی کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران در محل اقامت خود یا نزدیک ترین نمایندگی تعیین شده، به پزشک معتمد معرفی می شوند.

تبصره ۱- تأیید اقامت مشمولان در خارج از کشور بر عهده نمایندگی کنسولی موضوع این ماده و براساس ضوابط مربوط می باشد.

تبصره ۲- پزشک موضوع این ماده، با پیشنهاد وزارت امور خارجه و تأیید سازمان، از پزشکان ایرانی مقیم خارج و در صورت عدم دسترسی، از پزشکان خارجی انتخاب می گردد.

ماده ۱۲- پزشک موضوع ماده (۱۱) این آیین نامه، مشمول مربوط را از نظر سلامت جسمی و روانی مورد معاینه قرار داده و در صورتی که وی را دچار بیماری، عدم رشد یا نقص عضو تشخیص دهد و یا برای تشخیص، نیازمند معاینات تخصصی و سایر اقدامات تشخیصی بداند، اقدامات لازم را برای معرفی مشمول به بیمارستان خارج از کشور مورد تأیید سازمان، معمول و پس از دریافت نتیجه، مراتب را به نمایندگی مربوط اعلام می نماید.

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیأت وزیران

ماده ۱۳- نمایندگی موضوع ماده (۱۲) این آیین نامه، پس از اخذ نتیجه، نسبت به تشکیل و تکمیل پرونده مشمول مربوط اقدام و پرونده را پس از تأیید مسئول نمایندگی، از طریق وزارت امور خارجه جهت طرح در شورای شهرستان و اظهار نظر بر اساس ضوابط این آیین نامه و پیوست آن و محتویات پرونده، به سازمان ارسال می کند.

تبصره - سازمان می تواند جلسات شورای شهرستان را برای رسیدگی به وضعیت مشمولان موضوع این ماده، با استفاده از پزشکان مورد تأیید ایرانی داخل یا خارج از کشور، با هماهنگی وزارت امور خارجه در نمایندگی برگزار نماید.

ماده ۱۴- به منظور رسیدگی به اعتراض مشمول به رأی شورای شهرستان پس از انجام معاینات تخصصی و تصمیم گیری نهایی، شورای استان، متشکل از سه نفر پزشک متخصص استان تشکیل می گردد.

ماده ۱۵- به منظور رسیدگی به موارد عدم تطابق رأی شورای پزشکی، با قانون و این آیین نامه و پیوست آن، که بنا به تشخیص رئیس سازمان یا نماینده او تعیین می شود، شورای سازمان متشکل از سه نفر پزشک متخصص نیروهای مسلح تشکیل می گردد.

ماده ۱۶- در شورای استان و شورای سازمان، رأی اکثریت پزشکان عضو، معتبر و مبنای عمل سازمان است و اعضای شورای شهرستان، امکان عضویت در آنها را ندارند.

ماده ۱۷- مشمولانی که پرونده آنان به شورای استان یا شورای سازمان ارجاع می گردد موظفند ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ معرفی نامه، خود را جهت معاینه معرفی نمایند و در صورت عدم حضور، شورای مربوط حسب مورد، بر اساس محتویات پرونده تصمیم گیری می نماید.

ماده ۱۸- معاینه مشمولان در شورای استان یا شورای سازمان، به صورت بالینی انجام می پذیرد و در صورتی که بیماری با معاینه بالینی تأیید نگردد، سازمان بر اساس درخواست شورای مربوط حسب مورد، موظف است مشمولان را برای معاینه تخصصی به نزدیکترین بیمارستان نیروهای مسلح یا مراکز مجهز وزارت معرفی نماید.

ماده ۱۹- مشمولانی که برای معاینات تخصصی موضوع مواد (۸) و (۱۸) این آیین نامه معرفی می شوند، موظفند ظرف یک ماه به بیمارستان یا مرکز تعیین شده مراجعه نمایند و در صورت عدم



جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیأت وزیران

مراجعه در مدت تعیین شده، شورای مربوط حسب مورد، بر اساس محتویات پرونده، تصمیم گیری می نماید و نظر آن ملاک عمل سازمان در اعزام مشمولان به خدمت می باشد.

ماده ۲۰- مشمولانی که پس از معاینه در شورای استان یا شورای سازمان، قادر به خدمت تشخیص داده شده اند، چنانچه قبل از اعزام، دچار نقص عضو یا بیماری جدیدی شوند که از نظر معافیت پزشکی تعیین کننده باشد، وضعیت جدید آنان در شورای شهرستان مورد بررسی قرار گرفته و نظر اخیر شورای شهرستان ملاک عمل می باشد.

ماده ۲۱- یگان های نیروهای مسلح مجاز به ترخیص مشمولانی که قبل از اعزام، در شورای استان یا شورای سازمان معاینه شده اند، نمی باشند مگر این که در حین خدمت، بیماری یا نقص عضوی به وجود آید یا بیماری قبلی آنان تشدید یافته و از موارد معافیت دایم باشد که در این صورت بر اساس رأی شورای نیرو اقدام خواهد شد.

ماده ۲۲- در صورتی که اعضای شوراها، مشمولان را جزء دسته اول یا دسته های دوم تا چهارم موضوع ماده (۲) تشخیص دهند، مکلفند نظر خود را در برگ رأی شورای مربوط که ملصق به عکس مشمول باشد با قید نوع بیماری و مستندات موضوع این آیین نامه و پیوست آن، درج و محل مربوط را با ذکر مشخصات کامل خود، شامل نام و نام خانوادگی و شماره نظام پزشکی مهر و امضا نمایند.

تبصره- تشخیص موارد معافیت دائم برای کارکنان وظیفه در حین خدمت، با شورای نیروی مربوط است.

ماده ۲۳- نیروهای مسلح موظفند پزشکان مورد نیاز شوراها را به نیروی انتظامی معرفی نمایند.

تبصره - در صورتی که تامین پزشکان مورد نیاز از نیروهای مسلح امکان پذیر نباشد، شبکه بهداشت و درمان هر شهرستان، حسب درخواست سازمان، پزشکان مورد نیاز را به نیروی انتظامی معرفی می نماید.

ماده ۲۴- مشمولانی که متقاضی معاینه تخصصی باشند یا به آرای شورای شهرستان اعتراض داشته باشند، هزینه های مربوط به معاینات تخصصی، اعم از بالینی و تشخیصی را پرداخت می نمایند.

ماده ۲۵- به مشمولانی که به علت ابتلا به بیماری به تشخیص شوراها و در چارچوب ضوابط این آیین نامه و پیوست آن، به طور موقت قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نباشند، به منظور درمان برای

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیأت وزیران

مدتی که شورای مربوط تعیین می نماید و در هر حال در هر مرحله، از یک سال تجاوز نخواهد کرد، معافیت موقت پزشکی داده خواهد شد و چنانچه در پایان سال دوم با وجود اقدامات درمانی، شورای یادشده، بیماری را درمان شده تشخیص ندهد و فرد نیز قادر به انجام خدمت نباشد، از ابتدای سال سوم به طور دائم از خدمت دوره ضرورت معاف خواهد شد.

ماده ۲۶- چنانچه مشمول، بنا به اظهار خود یا نظر پزشک اول، به مواد مخدر اعتیاد داشته باشد و اعتیاد وی توسط شورای شهرستان تأیید گردد، از سوی سازمان برای ترک اعتیاد در مدت شش ماه، به یکی از مراکز تحت پوشش وزارت یا سازمان بهزیستی کشور معرفی می شود و مرکز یادشده نتیجه را ظرف مدت مذکور، به سازمان اعلام می نماید.

تبصره - با توجه به حکم تبصره (۳) ماده (۳۹) قانون، معافیت موقت پزشکی مشمولان موضوع این ماده که در مدت مقرر، به مرکز مربوط مراجعه نمایند یا موفق به ترک اعتیاد نشوند، از لحاظ داشتن اعتیاد به مواد مخدر، قابل تمدید نخواهد بود.

ماده ۲۷- کارکنان وظیفه ای که در حین خدمت دوره ضرورت، مبتلا به بیماری یا نقص عضو شوند، چنانچه پس از اتمام مدت معالجه که کمتر از شش ماه نباشد، طبق نظر شورای نیرو، قادر به انجام خدمت نبوده و بر اساس ضوابط این آیین نامه و پیوست آن، معاف دائم پزشکی تشخیص داده شوند، از بقیه خدمت دوره ضرورت معاف می شوند و مدت معالجه آنان، جزء خدمت دوره ضرورت محسوب می گردد.

تبصره ۱- چنانچه شورای نیروی مربوط تشخیص دهد که نقص عضو یا بیماری تا پایان خدمت مقرر که کمتر از شش ماه نباشد، ترمیم نشده یا بهبود نخواهد یافت، مراتب را مشروحاً در اوراق معاینه ذکر و با تنظیم صورتجلسه شورا ملصق به عکس مشمول به یگان خدمتی مربوط اعلام می نماید تا نسبت به ترخیص آنان و معرفی به سازمان اقدام شود.

تبصره ۲- کارکنان وظیفه ای که در حین خدمت به سبب بیماری مورد معاینه قرار می گیرند و به تشخیص شورای نیرو، بر اساس ضوابط این آیین نامه و پیوست آن، شرایط معافیت دائم یا موقت داشته باشند، چنانچه بیماری آنان مربوط به قبل از اعزام باشد با تنظیم صورتجلسه شورا ملصق به عکس مشمول به یگان خدمتی مربوط اعلام تا نسبت به ترخیص آنان و معرفی به سازمان اقدام شود.



جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیات وزیران

شماره

تاریخ ۱۳۹۳/۳/۲۴

تبصره ۳- حین خدمت موضوع این ماده، طول مدت قانونی خدمت دوره ضرورت از زمان اعزام تا پایان خدمت است.

تبصره ۴- کارکنان وظیفه‌ای که در حین غیبت یا فرار، یا به سبب ارتکاب جرم و یا به صورت ارادی، مبتلا به بیماری یا نقص عضو شوند، ابتلای آنان به بیماری یا نقص عضو، حین خدمت موضوع این ماده محسوب نشده و مدت معالجه آنان، جزء خدمت دوره ضرورت محسوب نمی‌گردد و از لحاظ وضعیت معافیت پزشکی، طبق نظر شورای نیرو و بر اساس ضوابط این آیین‌نامه و پیوست آن، با آنان رفتار خواهد شد.

ماده ۲۸- مشمولان پزشک اعم از پزشکان عمومی، دندانپزشکان و پزشکان متخصص، فقط در صورتی معاف دائم از خدمت دوره ضرورت شناخته می‌شوند که بر اساس ضوابط این آیین‌نامه و پیوست آن، به تشخیص شوراها و شورای نیرو، قادر به اشتغال به حرفه طبابت در نیروهای مسلح نباشند و آن عده از مشمولان مذکور که از سلامت کامل برخوردار نیستند، ولی قادر به طبابت در نیروهای مسلح می‌باشند به خدمت دوره ضرورت اعزام می‌شوند و برابر نظر شورای مربوط، از خدمت سنگین که با سلامتی آنان منافات داشته باشد از جمله امور رزمی، معاف خواهند شد.

تبصره- نحوه آموزش مشمولانی که بر اساس حکم این ماده از امور رزمی معاف می‌شوند، در چارچوب حکم تبصره (۲) ماده (۳۹) قانون تعیین خواهد شد.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.